

Homini uiscera ad ipsorum fabricam descendit haud inutiliter coqui. Vascorum per lienis corpus series.

Nota

Lienis substantia.

Vnde lienis uena, arteria & nervi ducuntur.

Lienis tunica.

Ipsius nexus.

uerò in externa tantum superficie, uerum etiam intus, siue coctum siue crudum lienum secueris, hic color sese offert. Neque inutiliter hominis uiscera in aqua nonnunquam elixantur, aut saltem ut magis cōcreseat sanguis, in calidam submerguntur. Solent enim fluxilis adhuc sanguis in iecore, & liene, & pulmonibus etiam, quo minus apte spectari singula queant, impedimento esse. Potissimum autem in liene tentandum hoc duxi, quod de ipsius usu uolentius ambigerem, uenasque & arterias longe aliter quam in iecore, pulmonibus & renibus dispersas intuerer. etenim lienis substantia crasso nigroque admodum, sed solidioris spongiæ, aut leuoris pumicis modo, raro concretoque sanguine constare mihi uidetur, frequentibus fibris filamentisque non insigniter ualidis duntaxat implicita. Per huius enim corpus, & si per multas uenas & arterias inleri certo cognoscamus, nullæ tamen quemadmodum in iecoris & pulmonum corpore, per substantiam ipsius dispersæ animaduertuntur, nisi perquam rare, ex demum admodum graciles, non aliter quam si simulatque lienis sinu uasa ingrediuntur, in innumeram ramorum sobolem diffunderentur, adeo tenuium, ut cavitatē carentes fibræ potius quam uasa nūcupandi essent. Hisceramus seu fibris undecunque implexis, sæculentus crassusque admodum sanguis obducitur, quem Erasistratus, ut opinor (quod uasis circumfundatur) quemadmodum & in iecore, appellat. Neque profecto tenuis sanguis quo lienum enutritur damus, raritatis substantiæ lienis sola causa esse uidetur, sed innumerus ille fibrarum (uix ausim enim artieriarum dicere, et uenarum) implexus. Talis mihi lienis in sanis hominibus apparuit substantia. In quodam laborante elephantiasi, quæ nondum penitus radices egerat, turgidiorē maioremque lienem reperimus: in reliquis autem, sano similem. In ciue Patauino, qui annis tribus carcere detentus, tandem nigro arquato defunctus, sectioni publicæ adhibitus fuit, lienem præter cetera minus crassum latumque & exiguum omnino reperimus, & gibba eius parte adipem adnatum, instar candidissimi durissimi lapidis concretum. Substantia uisceris huic erat arida, et impense dura. Qui Montisfelis suspensus, ad publicam sectionem Patauium aduectus fuit, adeo grandem ostendebat lienem, ut modice admodum iecoris molirederet, & anteriori iecoris parti adnatus, anteriori quoque uentriculi sedi exporrigeretur. Lienis eius substantia, sanorum uisceris substantiæ penitus respondebat. Adolescens hic fuerat candidissima & glabra cute, minimeque natura melancholicus, adeo enim ob Diogenicos mores plebi gratus extiterat, utter laqueum euaserit. Nam primum Venetijs foris caesus, Patauium uenit, ubi dextro oculo & manu itidem dextra multatus, Montisfelis iterum apprehensus (nam e carcere illuc semel eruperat) extremū suæ tragediæ actum egit, & mortū potissimum occasione à studiosis sectioni fuit adhibitus. Galli sacerdotis Bononiæ in xenodochio aqua subtercutem mortui, lienem albidum, sed exiguum adinueni. Hæc idcirco recenseo, ut huius uisceris substantia & usus (si modò de eo quem Galenus ipsi tribuit, dubitare fas sit) à studiosis sedulo indagaretur. Porro uenæ, arteriæque & nervi lienis in hunc habent modum. Minor seu finisterr uenæ portæ truncus, inferiori membrana omenti suffultus, transuersim ad lienem tendit, posteriori primum uentriculi sedi, eiusque elatiori orificio & humiliori membranæ omenti, adcoque ipsi colo, quæ uentriculo exporrigitur, ramos offerens: quos ubi deprompsit, reliqua ipsius portio in duos primum ramos, deinde hi rursus in alios disseminantur, ut tandem multiplici serie per humiliorē omenti membranā medio cauæ lienis sedi secundum rectam lineam illi implantentur. Porro priusquam hi rami in lienis substantiam deperdantur, ab insigniori ramo uisceris humiliora petente uena pronascitur, sinistram fundi uentriculi sedem amplectens, ab alijs uerò lienem aduocantibus ramis modò tres, modo etiam plures rami enascuntur, in sinistram uentriculi latus, uti sæpe prius relatum est, excurrentes, nequaquam autem ad superius usque uentriculi orificium conscendentes. Quemadmodum uerò lienem accedentes uenæ inferiore omenti membrana suffulciuntur, sic quoque ab illis uentriculum petentes superiores membrana omenti sustinentur, cuius ut & uasorum interuentu lien uentriculo connascitur. Arteriæ itidem frequenti serie lienī implicite, ortum ab illa ducunt arteria, quæ à magna arteria supra renum regionem pronata, inferiori membranæ omenti innascitur, ac sinistram uentriculi potissimum offertur, parī prorsus serie cum uenis in lienem pertinentibus. Nervus lienis à sexto neruorum cerebri paris sobole pendens, quæ sinistri lateris costarum exporrigitur radicibus, & furculum humiliori membranæ omenti mittit in lienis potius tunicā, quam substantiam spargendum. Lien enim non minus quam iecur tenui quadam & simplici obducitur tunica, ab omenti membranis, quæ lienis rectæ lineæ innascuntur, orta. Hæ namque membranæ lienis cauo insertæ, in ipsius degenerant tunicam. Et quia à peritonæo originem ducunt, earundem beneficio interuentuque peritonæū ipsum lienī tunicam offerre merito dicimus. Sed præter lienis ad dorsum & ad uentriculum omenti auxilio nexum, à peritonæo quæ

quæ septum succingit, tenues interdum fibræ impa quoque septo lienem ita colligantes. Verum ut in ho reperiantur, ita in canibus nunquam. Est etiam alio nis sinistri inuolucro, quod multa abundat adipe, fib mium si ren lienī (ut non infrequenter fit) magna ex p tus, formæ, & partium enumeratio. Quam iuste uer uerit, singulorum edocebit usus, & functio: de qua philosophorum præcipui dissenferunt. Erasistratus eximi stultè credit) persuasus, lienem frustra factum Naturam timentem necubi artis suæ obliuisceretur, o tris conformaret, in sinistro quoque latere aliquid m iecori opposuisse: perinde ac si ipsa uentriculo paulu per uacuam uitare non ualisset. Aristoteles commu bus, lienī quoque primum asseribit, uidelicet quo uen serum stabiliri ad corpus possint: Quasi enim (in qu corpus iaciuntur. Deinde iecoris lienisque usum priua borum concoctionem auxiliari, & lienem uapores u re, eosque posse concoquere, ut qui sanguineus sit, atq terati iecoris loco recenser. Eodem modo autor libri tribuunt, præter alia quædam de uenis, quæ gibbo li ex uentriculo & intestinis confectum cremorem per re, ac sanguificationis organum esse contendit. Hu subscribunt, lienem iecore malè affecto nomine iecori ceteris dissectionis professoribus probabilior esse ui bricatum esse docet, ut lutosi sæculentique in iecore co admodum tenuiori leuioque recremento bilis uescicu suscipiendo extructū esse, quod lien ad se per portæ u tem, tanquam familiare sibi alliciat exugatur: attractu tion aptum reddat, sanguinē illum, & si crassus sæcul Ad quod præcipue opitulantur frequentes in lienē i guinis illius elaborationem strenuè auxiliantes. Sed nis autor, lienis sit caro, etiam si nō dicatur, manifestu omnibus concessum est, lienem non uniuersum sang ui alliciat, conficere, ac in sui nutrimentum reponere: tiner, suæque substantiæ adaptari nequit, in uentriculo Primū enim omnes affirmant, succum melanchol quidem per uenam à liene in uentriculum pertinentē atque inde à uentriculo in intestina, & hinc unā cum fa illam, aut ut alijs arri det, meatum nonnulli simplicit in sectionis locum intrepidè exprimentes, illum in sup ciunt. Par etiam in eius excrementi usu assignando, in fio. nam alij perquam utile & amicum uentriculi fun micum & hostem perniciosissimum astruunt. sed alij hanc bilem sua saporis qualitate, quam acerbam & ac ctiones, quæ in amplexu quodam consistunt, astring inde ne in confectus à uentriculo cibus elaboratur, pro ac quiescentes, iam dictis utilitatibus addunt, uim uer incitari, ut eius præcipue usus gratia uenam aut portū statuunt: imaginatione solūm, non sectionibus ita edo uentriculum eructatione, & eius usu nihil affirmare: quæ tamen citra ullam controuersiam Anatomes pro monstrat. Primum enim nullum meatū illi quo bilis i ambigo: uenæ autem quæ sinistro uentriculi lateri im re, sed ab illis quæ iam lienī inferuntur. Neque alia pe ries uisitur, quam reliquarum omnium corpus uentr uena, coniuge carens arteria. Postremo, si quid in uen culi fundum petit, quam superius illius orificium. V